

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Oslo, 7. juli 2015

Deres ref
14/1798 SL TV/HKT

Høring – skattemessig behandling av verdipapirfond

Det vises til departementets høringsbrev datert 14. april.

Innledning

Verdipapirfondenes forening påpekte allerede i 2010 (jf. brev til departementet datert 20. desember 2010) at gjeldende skatteregler for verdipapirfond inneholder elementer av dobbeltbeskatning, og dessuten skaper en skattemessig arbitrasjemulighet for utenlandske verdipapirfond som underminerer det gjeldende hovedprinsippet om at renteinntekter skal behandles som skattepliktig inntekt både for aksjeselskap og norske privatpersoner.

Vi er derfor tilfreds med at departementet nå har lagt fram forslag til justeringer i skattereglene. Etter vår vurdering svarer departementets forslag et godt stykke på vei på de innvendingene som vi har reist mot de gjeldende reglene. Vi har imidlertid noen forslag til konkrete justeringer som vi mener vil forbedre departementets forslag og gjøre de høyst nødvendige regelendringene mer treffsikre.

For ordens skyld vil vi understreke at våre merknader tar utgangspunkt i gjeldende skatteregler og vi har derfor i liten grad vurdert departementets forslag opp mot Scheel-utvalgets forslag om ulik skattesats for renter og eierinntekter.

Konkurransesituasjonen

Det kan innledningsvis være på sin plass å minne om at norsk verdipapirfundsbransje i det daglige møter konkurranse fra utenlandske verdipapirfond som ikke er skattepliktige i sitt hjemland (eksempelvis Sverige, Finland, Luxembourg og Irland). Selv med de endringer som departementet har foreslått i skattereglene (og med våre forslag til justeringer i disse, jf. under) vil norske verdipapirfond fortsatt ha en ulempe i denne konkurransen: Samtlige norske verdipapirfond som kommer i skatteposisjon vil nemlig måtte foreta utdelinger til andelseierne for å unngå dobbeltbeskatning. Slik utbetaling slipper ovennevnte utenlandske verdipapirfond. Dette gir den fordel at andelseierne dermed ikke blir løpende beskattet av sin renteavkastning, men først beskattes ved realisasjon. Også norske andelseiere vil oppnå skattekreditt på renteavkastningen ved plassering i et utenlandsk verdipapirfond (som ikke er

skattepliktig i sitt hjemland). Dette gir en skattemessig fordel sammenlignet med plasseringer i et norsk verdipapirfond.

Vi registrerer at departementet i høringsnotatet ikke drøfter hvorvidt utfordringene med dagens skatteregler kan møtes med å fritta også norske verdipapirfond for skatt (slik tilfellet er i svært mange europeiske land). Vi vil i denne omgang ikke fremme forslag om dette, dels fordi vi antar at det er lite sannsynlig at departementet på dette tidspunktet vil vurdere en helt annen modell enn den foreslåtte, og dels fordi vi er kjent med at et eventuelt skattefritak vil reise vanskelige spørsmål knyttet til skatteavtalene som norske myndigheter har inngått med andre land. Aktørenes framtidige tilpasninger kan imidlertid bidra til at spørsmålet aktualiseres. Et tilleggsmoment i samme retning er at skattereglene etter hvert har blitt svært kompliserte og dermed også krevende å forklare for andelseierne.

To hovedinnvendinger

Når det gjelder departementets konkrete forslag til justeringer i skattereglene, har vi særlig to hovedinnvendinger:

- Vår første hovedinnvending er knyttet til departementets forslag om beskatning ved realisasjon, der det forslås en sjablongbeskatning basert på gjennomsnittet av aksjeandelen i ervervsåret og salgsåret. For andelseiere underlagt fritaksmetoden innebærer dette forslaget at det vil være skattemessig svært ugunstig å investere i kombinasjonsfond som deler ut utbytte sammenlignet med tilsvarende investering i et aksje- og rentefond hver for seg. Siden kombinasjonsfondet årlig minst vil dele ut det skattepliktige resultatet, innebærer det at andelseierne løpende vil bli beskattet for renteavkastningen. Ved realisasjon er det derfor i all hovedsak aksjeinntekter som realiseres. Departementets forslag innebærer imidlertid at kun en del av den realiserte avkastningen vil falle innenfor fritaksmetoden selv om mer eller mindre hele den realiserte avkastningen i praksis vil være aksjeinntekter. For et verdipapirfond med en gjennomsnittlig aksjeandel på 50 prosent, innebærer departementets forslag at kun halvparten av den realiserte avkastning faller innenfor fritaksmetoden.

Dette bryter med de nøytralitetsprinsipper som for øvrig gjennomsyrrer departementets forslag til nye skatteregler, og gjør det skattemessig prohibitivt for aksjeselskaper og andre som faller innenfor fritaksmetoden å investere i et norsk kombinasjonsfond. Vi tror ikke dette kan være tilsiktet fra departementets side.

- Vår andre hovedinnvending gjelder departementets forslag om at et verdipapirfond kun kan kreve fradrag for den delen av utdelingen som skattlegges som rente hos andelseierne. Dette gir som resultat at et kombinasjonsfond med aksjeandel mellom 10 og 90 prosent vil måtte dele ut mer enn fondets skattepliktige resultat for å unngå å måtte betale skatt på fondets hånd. Eksempelvis vil et kombinasjonsfond med 50 prosent aksjeandel og et skattepliktig resultat på 100, kun få fradrag for 50 dersom 100 deles ut (fordi det bare er 50 som vil beskattes som rente på andelseierens hånd). Fondet må altså betale 13,5 ($0,27 \cdot 50$) i skatt selv om hele fondets skattepliktige resultat er delt ut. For å unngå å måtte betale skatt, følger det av departementets forslag at fondet i dette eksemplet må dele ut 200. Dermed vil også hele eller deler av aksjeavkastningen realiseres og beskattes på andelseierens hånd. For personlige andelseiere vil en slik forsert beskatning av aksjeavkastningen representere en

ytterligere ulempe sammenlignet med investering i et utenlandsk kombinasjonsfond som ikke trenger å utbetale utbytte.

Forslag til justeringer

De to hovedinnvendingene vi har mot departementets forslag til nye skatteregler for verdipapirfond mener vi relativt enkelt kan møtes med følgende justeringer:

- I tillegg til de foreslåtte sjablongreglene bør det også gis adgang til at andelseierne ved realisasjon kan beskattes for de faktiske inntektene fordelt på aksjeinntekter og renteinntekter (og som sjablongreglene nettopp sikter mot å treffe). Beskatning av faktiske inntekter forutsetter at det på daglig basis holdes rede på den enkelte andelseiers løpende skatteposisjon fordelt på de to inntektskategoriene ("aksje- og renteben"). Dette gjøres allerede i dag for norske rentefond (dog begrenset til "rentebenet"), men er fullt mulig å gjøre også for kombinasjonsfond. Så lenge forvaltningsselskapet er i stand til å identifisere inntektenes opphav (aksje- eller renteinntekt) er det ikke nødvendig å begrense hvor mange ledd ned man kan gå når det gjelder andeler i underliggende fond.

For kombinasjonsfond som ikke deler ut utbytte, det vil i praksis først og fremst si utenlandske fond, vil departementets foreslåtte regler om sjablongbeskatning ved realisasjon virke nokså nøytralt sammenlignet med tilsvarende plassering i aksje- og rentefond hver for seg. Også for privatpersoner vil departementets forslag til sjablongbeskatning ved realisasjon virke nøytralt. Departementets foreslåtte sjablongregler bør derfor kunne anvendes for de verdipapirfond som ikke kan eller vil fordele de faktiske inntektene, men det bør ikke være mulig å "sjonglere" mellom de to modellene fra år til år (dog bør det være adgang til endre).

I praksis vil vi anta at det primært vil være kombinasjonsfond med et stort innslag av andelseiere som er omfattet av fritaksmetoden som vil finne det regningsvarende å etablere systemer hvor det holdes rede på den enkeltes løpende skatteposisjon fordelt på de to inntektskategoriene.

For å unngå skattemessige tilpasninger bør skjermingsfradraget for personlige andelseiere fastsettes i henhold til de sjablongreglene som departementet har foreslått.

- Skattemessig fradrag bør gis for utdeling av fondets skattepliktige resultat. På denne måten vil man unngå at verdipapirfond må dele ut et større beløp enn skattepliktig resultat for ikke å komme i skatteposisjon. Samtidig bør de foreslåtte sjablongreglene for skattlegging av utdeling fra verdipapirfond erstattes med en regel som sier at all utdeling fra verdipapirfond skal beskattes som renteinntekter på andelseierens hånd.

Etter vår vurdering gir fradrag for utdelingen av det skattepliktige resultat, kombinert med at denne utdelingen i sin helhet beskattes som renteinntekt på andelseiers hånd, ingen muligheter for uønskede skattemessige tilpasninger. Det eneste argumentet vi kan se mot dette forslaget er at det vil innebære at også utdelinger fra rene aksjefond vil bli beskattet som renteinntekter. Det er en håndfull norske aksjefond som deler ut utbytte i dag, og disse er innforstått med at utdelingen vil måtte revurderes dersom departementet følger opp vårt forslag.

Vi har også noen øvrige kommentarer til departementets forslag til nye skatteregler for verdipapirfond. Dette gjelder følgende:

- Departementet foreslår at det kun er aksjer som et fond eier direkte (i tillegg til aksjer via ett underfond) som skal inngå ved beregning av aksjeandelen. Dette vil slå uheldig ut for aksjefond som også benytter aksjederivater eller andre instrumenter som kan sies å være aksjelignende ved forvaltningen. Vi vil derfor tilrå at også slike instrumenter og derivater med aksjer som underliggende objekt (både innenfor og utenfor EØS) skal regnes som aksjer ved beregningen av aksjeandelen. Dette vil være konsistent med at aksjederivater (innenfor EØS) i relasjon til fritaksmetoden nettopp likestilles med aksjer.
- Lovforslaget er noe uklart når det gjelder hvordan aksjeeksponering i underfond skal inngå ved beregningen av aksjeandel. Etter vår vurdering bør det framgå klarere at det er underfondets plasseringer i underliggende aksjer (og/eller aksjederivater) som skal inngå. Dette bør presiseres.
- Departementet foreslår at det ikke skal tas hensyn til aksjer som eies av underliggende fond lenger ned i eierkjeden enn ett ledd, og begrunner dette med forenklingshensyn. I tillegg vises det til at verdipapirfondlovens § 6-2 første ledd avskjærer verdipapirfond fra å investere mer enn 10 prosent av fondets eiendeler i underliggende fond som ikke selv har begrenset denne adgangen til 10 prosent. Dette er imidlertid en bestemmelse som kun gjelder for UCITS-fond. For nasjonale fond kan det dispenserers fra bestemmelsen, og dette er gjort for en rekke norske verdipapirfond (nasjonale fond). Departementets forslag faller derfor uheldig ut for denne gruppen av verdipapirfond ved at aksjeandelen kan bli fastsatt langt lavere enn den faktisk er. Vi viser til vårt forslag over om at det bør være adgang til å beskatte andelseierne for de faktiske inntektene og at så lenge forvaltningsselskapet er i stand til å identifisere inntektenes opphav (aksje- eller renteinntekt) ikke er nødvendig å begrense hvor mange ledd ned man kan gå når det gjelder andeler i underliggende fond. Konsistent med dette vil vi foreslå at man heller ikke har en slik begrensning når det gjelder antall ledd ned i eierkjeden i forbindelse med beregningen av aksjeandel. Basert på de fondskonstruksjoner som vi er kjent med at våre medlemsselskaper forvalter i dag, vil vi subsidiært foreslå at antall ledd settes til fire (men der det bør være mulig for fond som ikke kan eller vil, i tråd med departementets forslag, å beregne aksjeandelen kun ett ledd ned).
- Innføring av nye skatteregler for verdipapirfond bør ledsages av retningslinjer knyttet til hvordan et skattemessig underskudd skal behandles. Skal dette fremføres til motregning mot et fremtidig skattemessig resultat i fondet eller kan dette gi tapsfradrag inneværende år hos andelseierne?
- Vi legger til grunn at utdeling – i tråd med hvordan dette gjøres i rentefond – kan gjennomføres ved å foreta reinvestering i nye andeler.
- Høringsnotatet omhandler ikke trekk av kildeskatt knyttet til utdelingen. I gjeldende skattelov, jf. § 10-13 (1), er utdeling i obligasjonsfond fritatt for trekk av kildeskatt. Vi antar at unntaksregelen bør utvides til å gjelde utdeling av skattepliktig resultat fra alle verdipapirfond.

- De nye skattereglene som foreslås gjelder ikke bare for investeringer som gjøres fra 2016, men også for eksisterende plasseringer. For privatpersoner kan vi ikke se at dette skaper noen utfordringer, men for andelseiere som er omfattet av fritaksmetoden er det annerledes. Dersom det ikke fastsettes overgangsregler vil andelseiere som er omfattet av fritaksmetoden ha incentiver til å innløse sine andeler før årsskiftet. Vi vil derfor anmode departementet om å fastsette en overgangsregel der andelens inngangsverdi (for andelseiere som er omfattet av fritaksmetoden) oppskrives til markedsverdien per 1.1.2016. En slik overgangsregel vil ikke ha noen provenyeffekt siden den enkelte andelseier selv vil kunne oppnå den samme effekt ved å innløse og tegne i samme fond før 31.12.2015.

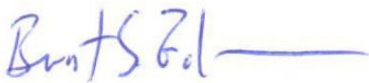
Avslutning

Skattereglene for verdipapirfond har stor betydning for norsk fondsbransje. Som omtalt innledningsvis er det vår vurdering at departementets forslag et godt stykke på vei svarer på de innvendingene som foreningen har reist mot de gjeldende reglene, og vi håper at departementet vil gjøre de høyst nødvendige regelendringene enda mer treffsikre gjennom å følge opp våre forslag til justeringer. Dette vil samtidig bygge opp under den politiske målsettingen som er uttrykt i Finansmarknadsmeldinga 2014, nemlig at *«regjeringa (er) oppteken av å leggje til rette for ei robust og konkurransekraftig norsk finansnæring som produserer finansielle tenester i Noreg»*.

Departementet foreslår at de nye skattereglene skal gjøres gjeldende allerede fra kommende årsskifte. Det er vi enig i, men vi vil samtidig understreke viktigheten av at forvaltningsselskapene gis tid til å kunne tilpasse seg de nye reglene. Vi vil derfor oppfordre departementet om å legge fram lovforslagene så raskt som mulig.

Med vennlig hilsen

Verdipapirfondenes forening - næringspolitikk

Bernt S. Zakariassen
Direktør